

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt, felévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr
hirdetéseik mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden va-
sárnap
Felelős szerkesztő:
FUCHS ANTAL

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: fűt 20.,
hova a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: fűt 20.,
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények és előfizetési pénzek küldendők
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

UJPEST- ÉS RÁKOSPALOTA KÖZSÉGEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA.

Vasuti bejárás Ujpesten.

Eltűnnek hát végre azok a döcögős barkák és az ugynevezett köpöládák, melyek többé-kevésbé jól taplált és jól táplált jobb sorsra érdemes lovak vulgo: gebék által vontatva evék hosszú során át kepezték az egyedüli közlekedési eszközt Ujpest községben és Rákospalotán is; eltűnnek a feledés homályába, hogy helyet adjanak a század egyik legnagyobb vívmányának, a legmodernebb közlekedési eszköznek a villamos vasútnak. Nem fájlatjuk elvesztését, sőt örülünk neki, még csak annyit sem mondunk rá hogy »requisit in pace«, mert sok keserűséget okozott mindenkinek, a községnek ep úgy, mint a kalauznak, kocsisnak és lonak egyaránt. És ezzel Ujpest a continens legmodernebb városává lépett elő, ahol a pasasérokat két rendbeli villamos vasút szállítja: ilyen pedig ezidőszertig a ven Európában még nincs. A volt rákospalotai lovasút megszűnt, s helyébe villamos üzemű felső vezetékű vasút közlekedik csütörtök óta.

A budapesti ideki közúti vasút részvén-társaság az Ujpest és Rákospalota közt közlekedő lovasúti vonalat villamoserőre rendezte be. Az átalakítás elkészült s f. hó 19-én tartották meg az új vonal műtanrendőri bejárását Pap Árpád miniszteri titkár előnöklété alatt. A nagy bizottság reggel 9 órakor gyűlt össze az újpesti község háza tanácstermében. A bizottságban az előnöklőn kívül jelen voltak: A miniszterium részéről Birly Béla és Ney Béla főfelügyelők, Balla Pál, Kovács Pál, Gombos Pál és Pete Jenő főmérnökök, az engedélyes vasúti társaság részéről Haraszti Jellinek Henrik vezérigazgató, Bossányi László

igazgatósi tag, Steller és Kertscher főmérnökök, Pestmegye részéről Kemény Gusztáv főszolgabíró, Acsády Jenő min. főmérnök, Illek Vince plebános és Csepessanyi Béla megyebizottsági tagok. Ujpest község képviselő-testülete képviselőjében Lindt János bíró, Zsold s János főjegyző, dr. Boskovics Alajos, Friedmann Armin, Dezső Lajos, Wolfner Tivadár, Diamantstein Lajos, Mady Lajos, Karpáti József bizottsági tagok, Kolozsvary Gyula kerületi kapitány.

Az államrendőrség képviselője Tóth Lajos fogalmazó, a Bodendorfer-fele villamos vasút részéről Schiller Raymond igazgató. A bizottság ülése után két igen csinos külön villamos kocsin a társaság kiment a vonal bejárására. A vonalat mindenütt, úgy Ujpesten, mint Rákospalotán a lakosság nagy diadallal fogadta. E vonalnak villamos üzemre való átalakítása úgy Ujpest, mint Rákospalota fejlődésének nagy lendületet ad, mert most Palotáról alig 20—25 perc alatt a fővárosba lehet jutni. A közúti vasútnak az újpesti végállomástól kiindulva a vonal a rákospalotai parkvendéglőig terjed három és fél kilométer hosszú az egész vonalépítmény és felső vezetékkel van ellátva. A bizottság a vonalat bejárta, azt minden tekintetben rendben találta ugyan, miután azonban a fővárossal az áramátengedésre vonatkozó szerződés be nem mutatott, Pap Árpád elnök a kereskedelmi miniszter nevében csak feltélesen adta meg az engedélyt a vonalnak üzembe vételére, ha az említett szerződés f. hó 24-ig bemutatják. A vonalon e szerint csütörtöktől kezdve Rákospalotáról a fővárosba villamoson lehet jönni.

A bejárás után 54 teriteki bankett volt az újpesti Podruzsik-fele vendéglőben, melyen a fentjelölt bizottság tagjain kívül Ujpest és Rákospalota községek képviselőtestületéből számos meghívott is részt vett.

Az új vasút mindenesetre előnyös Ujpestre, nem hagyhatjuk azonban szó nélkül azt, hogy a testi épséget oly annyira veszélyeztető s a Vasút-utczában lévő villamos vasúti oszlopok eltávolítása iránt a bejárás alkalmával szó nem emellett, vagy talán éppár szerencsétlenséget akar az illetékes hatóság előbb megelvezni s majd csak azután fog azoknak eltávolítása iránt intézkedni? Azok a vezetékoszlopok ott ugyanis csak ideig-ienesek lehetnek, mert ha a Vasút-utca másik oldala is kiejtül, ami rövid idő alatt megtörténik, az utca olyan állapotban meg nem maradhat s oly gazdag társulat, mint a budapesti-közúti-vasút-társaság ilyen jövődelmező vonal átalakításánál mindenesetre eltekinthetett volna attól a néhány forinttól, amely a másik sor oszlop fel nem állítása folytán penztárában megmaradt.

A kerület képviselője.

A kerület ez időszerűt, de már csak rövid ideig levő képviselője *szalon!* lapjában ugyancsak kiöntötte merget; azzal a bizonyos gorombaságával és ügyvéd furfangjával irgalmatlanul neki rontott lapunknak és a szabottelví pártnak, mert ő a szabottelví pártot igen helyesen, annak nevével, tudván róla, hogy ez csakugyan szabott-elvű párt, miután

A „KÖZÉRDEK” TÁRCZÁJA.

Tárcza a tárczáról.

(Csevegés).

A szerkesztőm, különben a világ legszeretelmeltembőri embere, a napokban már türelmet vesztve írt ream:

»Mikor születik meg az ígért tárcza? Hogyha pentekig nem küldi, vege közöttünk a barátságunk.«

Ez már komoly dolog és erélyes beszéd! Győzedelmeskedjünk az ősi lustaságon, bár szerda vagy, a lustálkodás napja és olyan hivogatólag mosolyog be a nap az ablakon.

Miről is írjak?

Uj, vagy legatább is érdekes tárgyat kell keresnem. Nezek körül a szobámban, mely nem valami pazar berendezésű ugyan, de eszembe jut, hogy egy híres francia író, Xavier de Maistre szellemes könyvecskét írt e czímmel: »Utazás szobám körül.«

Könnyű volt neki! Ő a szobája körül utazgatott igen elmesén, de ream meg a szoba-asszonyom utazgat, hogy fizessem meg a hátralekös lakbért.

Egy meggyújtott »Havanna« szivartól kiindulva, a valuta berendezésig lehet jutni, de en sajnós nem kezdhetem a »Havanna«, tehát más kiinduló pontot kell keresnem.

»Cogito ergo sum.« Gondolkozom tehát vagyok, mondja a bölc; en is megtapogatom tehát magamat minden oldalról.

Hopp! meg van a kiindulási pont. Kezembe akad pénztárczám. Irni fogok tehát tárczát a tárczáról.

A tárcza három főcsoportra oszlik: első a miniszteri tárcza, második az újságtárcza, a harmadikat, már mint az en pénztárczám utolsó helyre teszem. Rotschildéval kivétel tennek.

Hogyha kényerem lenne a politizálás, sok szepet és okosat mondhatnék el a miniszteri tárczáról. Minden esetre kellemes lehet egy olyan nagyságos vagy méltóságos urnak a lelkiállapota, aki mint újdonsült miniszter először teszi le a tárczát a piros bársonyszék előtt levő asztalkára, a mikor az ellenek nagyon is a fejéhez vágossa a tárczát, nem olyan kellemes teher az en határozottan kellemetlen amikor le kénytelen tenni.

A tárczairó, aki az újságot látja el a napi fogyasztáshoz szükséges tárczakkal, nincsen mindig a legirigylendőbb helyzetben.

A novellista meg hagyja. Vegre az első emberpar teremtése óta mindig szerelmeskedtek az emberek és Flammariou szerint szeretni fognak meg akkor is, a mikor a mi földünknek már hűre-hanva sem lesz.

A szerelem tehát örök thema, csak azt kell kitalálni, hogy Janosi és Juliska miért? mikor? hol? és meddig szeretik egymást, akkor keszen van a historia. Erkölcsös nemetknel az asztal szereti a ferjet, a franciaiknál a szeretőt, Csopán kerete változik a kepek.

A tárczairó már nem kszíthet tetszes szorinti változatokat erről az örök tárgyról.

Neha felmerülnek érdekes aktualitások: Panama:

A kis ezukros Lebaudy Miksa rengeteg milliói daczára katonakórházban pusztult el, miután olvasatlan milliókat dobalt Paris szennybe; ez mind aranyat érő dolog a moralizáló tárczairónak.

Viczinális vasutakat építő főispánokról is lehet egy dalt enekelni.

Tekozló milliósok buk és panamisták a tárczairók élénk sajnálatára nincsenek napirenden, aminthogy nem találunk ki minden héten telefont és Röntgen-sugarakat. Kormánozhato léghajót azonban minden nap talál ki egy-egy órült mechanikus.

Az uborka-szezonban az uborka melle jól hizalt kacsákat találhat fel az újságró. A boldogtalan tárczairó meg ebben a kiváltságban sem részesülhet, neki a semmiből is kell valamit előteremteti.

Kiváló tárczazónk Agai Adolf beszeli, hogy első sikerei után tárczairónak szerződtek a »Pesti Hírlap«-hoz.

Egy napon eppenséggel nem tudta miről írjon. Panaszkodott a szerkesztőnek Ludassynak. A jeles hírlapíró karanfogta, odavezette az ablakhoz.

— Nezzen ki barátom!

Szemközt egy nagy hazat építettek oriasi robajjal, lárnával, olyan port verve fel, hogy a napot is elhomályosította.

Erről a látszólag mindennapos látványról Agai egyik legszellemebb tárczáját írta meg »Porzó« aláírással és ez a nevet ismertette tette.

Mikor a bosnyák-katonák Budapesten jártak és József főherceg meghívására a Margitszigetet is megtekintették, egyik nagyobb napilapunk szerkesztője megbizta munkatársát, hogy menjen a katonákkal a Margitszigetre és írjon a benyomásairól tárczát.

A jeles író Budapesten, egy kávéházban igen hangulatos tárczát írt, pedig egy árva bosnyák-katonát nem látott és a Margitszigeten is két esztendő előtt járt.

Turpissága akkor derült ki, mikor költségeiről ilyen számlát nyújtott be:

Kocsin a Margitszigetre 3 frt.

Elerkeztem a pénztárczámhoz. Erről mit sem írhatok.

Hogyha ezt az elmeletkározást tartalmatlannak találja a szives olvasó, gondolja meg kerem, hogy üres tárczáról tartalmas tárczát nem lehet írni.

Gastron.

elvéből nem enged semmitse lealkudni, mint az ő, — elsülyedni készülő Ugron-pártja, melynél csak a czegér függetlenségi, míg az elv ugyancsak ingadozó, ha éppen edesebben akarnók magunkat kifejezni, mondhatnánk mint a cukor-nád. Hajjúk jobbra is, balra is, ugy a mint éppen a szél lengeli.

A kerület képviselője az ő és általa jelzett humoros cikkében, a melyből ugyan a humor kifejejtette és csak a szokásos gombaságokkal hagyta meg, kifűnik, hogy ő sokkal jobban ért a felfedezésekhez, mint a képviselőséghez és hogy legjobban ért az ügyvédekhez, a miről *Czimbalmik Péter* és még több polgártársunk világos bizonyítékot nyújthatnak.

Felfedezési képessége és talentuma tul tesz *Nansen*-t, — az északi sarkkutatón s meg vagyunk róla győződve, hogy ha ő menne az északi sark kutatására, — a mivel az egész gödöllői kerületet halás köszönetre indítaná, ugy bizonyára fel is fedezné azt. Ez hálásabb foglalkozás volna, mint az újpesti szabadelvű polgártársakra a gazemberseget rásűtni akarni, mert ott bizonyára érdemeinek elismerésűl megválasztának nemcsak képviselőnek, hanem kis királynak is, *míg az újpesti szabadelvű polgártársak ezen képviselői udvariasságából kifolyó felfedezésekért, legfőlebb utilaput kötnék a talpára.*

Hát nem viléz emberke ez a „*mi képviselőnk*“, pardon a kerület képviselője? mert ő már önként lemondott a „*mi képviselőségünk*“ ról. Van-e még széles e hazában egy második olyan képviselő, mint *Várady Károly* dr., aki oly nagyszerűen tud gazolni az emberek becsületében, mint ő?

Es ez a képviselő ur akar leczket adni másoknak a hírlapírásról és a hírlapírói tisztességről! Szép! szép!

Az az uri ember, a ki tenykedésével rákényszerített bennünket, hogy ügyével, szereplésével igazságosan foglalkozzunk, hogy elejét vegyük polgártársaink jogtalan megtámadtalásának, megvédelmezzük a rajuk szórt igazságtalan rágalmak ellen, ez akar nekünk leczket adni a tisztességről?

Abból ugyan nem kerünk.

Mi eddig bíggadtan, tárgyilagosan és igazságosan ítéltünk mindenben és ezt fogjuk — a provokálás daczára — tenni a jövőben is, mi nem fogunk megfélemlkezni a sajtó tisztességéről és igazi hivatásáról soha.

Azután milyen alkotmányos harez ez azoktól, a kik oly gyakran tartanak a tisztességes választásokról derűltseget keltő predikációkat a képviselőházban, míg maguk rágalmakkal, szennyes hírlapi cikkekekkel mocskolják be a választások tisztességét, durva és gombas kifakadásokkal tevéstik meg a közvéleményt.

Ez egy alkotmányos államban, a melynek függetlenségét ezek az urak akarják kivívni, legalább is nevetéses.

Ilyen fegyverekkel még a *Zulu-Kasserek* sem küzdének, ezeknek is több tisztesség-tudásuk van, mintsem, hogy ilyen piszkos fegyverekkel küzdjenek elveik keresztűl vételeért.

Es nálunk, ebben az alkotmányos országban, azoknak utódjai, vagyis a 48-as idők nagy férfainak majmolói, visszaélnék azzal a szabad sajtóval, a melyet a szabadságharez hősei oly nehezen tudtak kivívni és azt haszontalan rágalmak pertraktálására használják fel.

Azok, kik a szabadság, egyenlőség és testvériség zászlaját lobogtatják, visszaélnék a szabadság magasztos eszméjével, szidalmakkal és rágalmakkal pertraktálják az egyenlőség és testvériség nemes fogalmát, gúnyt űzven abból a Szentháromságból, melyet a jelen század legnagyobb embere állított fel.

Az nem elv, az furfangoz kijátszása a választó polgárok jóhiszeműségének.

Ez valóságos népámitás!

Es ez a képviselő ur azt hiszi, hogy a kerület választó polgárai nem bírnak annyi felvilágosodottsággal, hogy az ő játékan keresztűl ne látnának. A kerület választó polgárai tisztában vannak a kerület képviselőjével, minélfogva nem is fognak többé oly vakon az urnához szaladni és részére a voksot letenni, hanem meg fogják nézni azt az embert, kire legszentebb polgári joguknál fogva szavazatukat adják.

Az ifjusági egyletekről.

A gombamódra létesülő ifjusági egyletek zebből-szebb célokat tűznek maguk elé,

czelja mindeniknek az önképzés és önművelődés.

Pedig ha az egyletek működését bonczkés alá vesszük, sajnosan azt fogjuk tapasztalni, hogy éppen a főczel, a legfontosabb czel marad legutolsónak és az egylet alakulás nem a kitűzött czel érdekében történik, hanem azért, hogy egy társaságnak czime legyen mulatás czeljából egy helyen találkozni.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a fiatalság napi fáradalmaít szórakozással ne váltsa fel, de akkor is a szórakozásnak azt a nemet kellene választaniok, mely nemesítőleg hat a szivvre, a kedélyre és az erkölcsre, nem pedig a drága időt haszontalan időöltéssel elfeéserelelni, mely a fáradt testet csak meg jobban elbénítja.

Az emberi test törvényei megkivánják, hogy a testi munka szellemi munkával ellensúlyoztassék, tehát, ha egész nap testi munkával foglalkozunk, kívánatos, hogy szabad időnkben a pihenésre kívánt időn kívül szellemi munkával is foglalkozzunk.

De miből álljon ezen szellemi munka?

Mindenesetre tanulásból, olvasásból és ismereteinknek gyarapításából. Azonban ez is csak akkor valik hasznossá, ha abban egy bizonyos összefüggő rendszert alkalmazunk és bizonyos czel felé irányítjuk, nem pedig összevissza kapkodva, mert mindennek először az irányát kell megszabni s csak ugy juthatunk biztos eze hoz.

Minden ifjusági kör legyen az elöl iskolája, a hol a tagok az elmulasztott, hiányos, vagy pályájukhoz szükséges ismereteket megszerzhessék, illetve gyarapíthassák. Ezert az ifjusági egyesületek vezetőinek arról kellene gondoskodniok, hogy rendszeres teli-tanfolyamok létesítésével a tagoknak alkalmat nyújtsanak ismereteiknek kibővítésére. Hiszen ez nem nehez Újpesten, a hol annyi tanfűru van, a kik közül bizonyára sokan szívesen fogják a hozzájuk intézendő kérelmeket teljesíteni és a jó ügy érdekében a tanítást elvállalni.

Az ifjusági egyletek vezetőiben csak az akarat, az ügy iránti lelkesedés és törekvés legyen meg és akkor mindent elérhetnek, mert a jó ügyhöz mindig meg lehet az embereket nyerni.

Ebben az irányban kellene az ifjusági egyleteknek működni, ezt kellene nekik szem előtt tartani és ebben az irányban kellene nekik haladni, hogy szép és nemes munkát végezzenek, elérjék azt a czelt, a melyet maguk elé tűztek.

De addig a míg az önművelődésre, az önképzésre nem fordítanak több figyelmet és ennek nem adnak rendszeres irányt, törekvéseik meddőök maradnak.

Tehát fel ifjuság, hiszen bennelek látjuk a nemzet jövőjét, a ti kezetekben van letéve a hazá reménye és jövője, dolgozzatok és tanuljatok! Hadd teljesüljön mindenképen a költő mondása: „*Magyarország nem volt, hanem lesz*“.

Anonymus.

HIREK.

— **Rakospalota a szocialisták ellen.** A budapestvidéki gyári munkások egyik népes lakóhelyén, Rakospalotán örvendetes mozgalom indult meg. Imzár kétszáz tagja van ott az e bűnsz 13-án alakult magyar nemzeti egyesületnek, melynek kimondott czelja a munkások közt a nemzetközi szocializmus ellen küzdeni. Az egyesület megalakítása körül érdemeket szereztek: ifj. Hugedűs István, Zsigri, Kussera és Molnár László. Üdvözűjűk nemes törekvésűket.

— **Bőripari szakiskola Újpesten.** A mint értesűlünk Wolfner Tivadar kezdeményezesere és Weisz Mór közreműködésével Újpesten bőripari szakiskola fog létesűlni, mely a helybéli bőriparra nevez fontos tényező lesz. Ez lesz e tereu az első szakiskola Magyarországon.

— **Visszahelyezés.** Ott Mária újpesti polg. leányiskolai tanítónőt a vallás- és közoktatásügyi miniszter Czeglédre helyezte át. Most azonban a miniszter a gondnokság kérelmere ismét visszahelyezte az újpesti polg. leányiskolához.

— **Osztalyszaporítás.** A polgári leányiskola III. osztályába 78 növendék iratkozott be, ennélfogva a gondnokság egy párhuzamos osztály felállítását határozta el. Tehát

most a polg. leányiskolának két első, két második, két harmadik és egy negyedik osztálya van.

— **Hirdetmény.** Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye központi választmánya közhirre teszi, hogy az országgyűlési képviselőválasztásnak 1897-ik evre vonatkozó ideigienes nevjegyzeket ellen benyújtott felszólamlásokra és észrevetelekre hozott határozatok ugy az illető községekben, mint a központban a közigazgatási kiadóhivatalban f. evi szeptember 30-ig közszemlere kitételnek, ezen határozatok a felszólalók és az észrevetelt tevők által betekinthezők és azok ellen a felebbezesek a fenti határidő alatt a m. kir. Curiahoz intezve, a választmány elnökénél írásban benyújthatók. Azok, a kiknek a határozatok az 1874. evi XXXIII. t. cz. 49. §-a értelmében kézbesítettek, a felebbezeseket a kézbesítéstől számított 10 nap alatt nyújthatják be.

— **Ellenőrzési szemlek.** I. A közöshadseregbeli legénységre nevez. Főszemle: 1896 október 5. és 6-án reggel pont 8 órakor Újpest községházánál. Utószemle: 1896 november 20-án Budapesten az űllei-űti Maria-Terézia lakányában. II. A honvedségbeli legénységre nevez. Főszemle: 1896 november 7. és 8-án reggel pont 8 órakor Budapesten a kőbányai űti ugynevezett fegyvergyári lakányában. Utószemle: 1896 nov. 15-től 25-ig ugyanott. Az ellenőrzési szemleken tartoznak személyesen megjelenni a közös hadsereg és illetve honvedség legénységi állományához tartozó szabadságoltak, tartalékosok és polttartalékosok, a kik Újpesten és Rakospalotán laknak s a kik 1896. evben csapattűkhoz bevonulva nem voltak. Mindazok, a kik a főszemlén meg nem jelennek vagy megkésnek, az utószemlere utasítatnak, s ha a föellenőrzési szemleről való elmaradásukat köllőkép igazolni nem tudják, szigoruan meg fognak büntettetni. Vegű figyelemztetletnek a jelentkezésre kötelezettek, hogy katonas- és illetve honvedigazolványi könyveiket a szemlere magukkal hozzák.

— **Meghívó.** Az „Újpesti Kath. Legény-Egylet“ 1896 evi szeptember hó 27-en saját helyiségeben (István- és Lőrincz-űtea sarok) saját tagjainak ezredeihez való bevonulása alkalmával szűreti ünnepelyyel egybekötött búesu-űstelyt rendez. Az ünnepely kezdete 4 órakor. Egész ejjel táncz és világpósta. Szemelyjegy 30 kr., a pentárnál 40 kr.

— **Tíz évig hírlapíró.** Erschinger Janos a „Budapesti Ertesítő“ szerkesztőjének, ki lapunknak is szerkesztője volt, 1886. ev szeptember hó 26-án jelent meg első cikke a lapokban, tehát tegnap volt epen tíz éve annak, hogy először lepett a nyilvánosság elé, mely alkalomból nem mulaszthatjuk el őt szivből üdvözűlni. Erschinger Janos sokat írt ez idő alatt, ugy, hogy minden napra egy-egy cikket lehet számítani. Irt gazdasági, kezeszeti, társadalmi, tanügyi cikkeket és tarczákat. Főleg sokat foglalkozott az újpesti viszonyokkal, ez irányu cikkeivel arra törekedett, hogy Újpest fejlődését előmozdítsa. „A vasűti töltesek befásítása“ című munkájaert kereskedelmi miniszteri köszönetet nyert. Remélűjk, hogy Erschinger Janos irodalmi működésével ezentul is hozzá fog járulni Újpest fejlődéséhez és tárgyilagosa cikkeivel a helybéli közűgyeket, mint a multban, ugy a jövőben is hathatosán fogja szolgálai.

— **Kedélyes mulatság** volt f. hó 19-en a rakospalotai „Korona“ vendéglőben, melyet Elbert Imre elnöklete alatt rendezett egy műveltebb ifjakkból álló társaság. A tiszta jóvedelmel egy létesítendő lawn-űtennis pályára fordítja a rendezőség. Az első negyest 30 pár tánczolta. Jelen voltak a hölgyek közül: Enyedy Terike, Beliczay Ilonka, Eichler Gizella, Furiakovics Erzsike, Halász Ella, Hentler Ottilia, Hervay Anna, Hervay Helén, Holert Gizella, Holert Vilma, Hupfer Ilonka, Janovszky Ilona, Lukász Berta, Mártonffy Etelka, Mauritz Juliska, Misán Mariska, Miskolezy Linka, Riedl Rozsika, Sebestyén Ilonka, Tarczal Szerafin, Weisz Aranka, Weisz Olga stb.

— **A háziezred hazakerzése.** A háziezred, a mely most Boszniában, Plevljében állomásozik, október 3-án délután 1 óra 0 perczkor érkezik Budapestre a Józsefvárosi pályaudvarba. Fogadtatására nagyban készűlnek a budapestiek.

— Az újpesti szabadelvű-párt közhirre teszi, hogy irodája Károlyi-utca 3. szám alatti helyiségben megnyitott és megkezdte működését, felhívja Újpest község mindazon választó polgárai, kik a szabadelvű pártba lépni óhajtanak, hogy naponként d. u. 3 órától kezdve a párt irodájában belépés és tájékoztató szerzés végett megjelenni szíveskedjenek.

— Az újpesti Szervezett Kőművesek 1896. évi szeptember hó 27-én, az Opavszky-féle vendéglő kerthelyiségében (Zrínyi- és Baross-utca sark) dallal, szavatokkal, polgári hazassággal, nemzetközi világpostával, tréfás képviselő-választással és tánczozal egybekötött szüreti ünnepélyt rendeznek. Jó zenéről gondoskodva lesz. A mulatság kezdete délután 3 órakor. Belepti-díj: Személyjegy 30 kr., a penztárnál 40 kr. Családjegy (1 ur és 2 hölgy) 60 kr., a penztárnál 80 kr. Jegyek kaphatók: a szakszervezet helyiségében (Sándor-utca 14.) Szabó Gábor vendéglőjében, a bizalmi férfiaknál valamint a mulatság színhelyén. Felülfizetésekközzel fogadtatnak és a »Kőműves« (Maurer) szaklapban nyilvánosan nyugtáztatnak.

— Halálozás. Rálik János polgártársunkat nagy csapás érte, szeretett neje Rálik Jánosné szül. Braeska Erzsébet múlt héten pen- teken 60 éves korában meghalt. Béke lengjen porai felett!

— Szüreti ünnepély. Az újpesti függetlenségi kör ma vasárnap tartja a Medveczky-féle vendéglőben politikai szüreti ünnepélyt. A szüreti ünnepélyen Várady Károly dr., a kerület képviselője is jelen lesz és az erkölcs-nemesítésről fog predikálni. A mint értesülünk a függetlenségi kör szülőjébe beülött a phylloxera és így nagy termés nem várható.

— Jo hír önkénteseknek. A közös hadsereg rendeleti közlönye azt az örvendetes hírt hozta az egyévi önkénteseknek, hogy ezentul a német nyelv nemtudása miatt nem kell megbukniuk, mert gondoskodás történt arról, hogy az összes magyarországi hadtesteknél a vizsgáló bizottságok felelősközlőben magyarul is tudó tábornokokból és vizsgáló tanárokból álljanak és a ki nem teheti le a vizsgát német nyelven, az le teheti magyarul. Ez mindenestre nagy vívmány és készségienül esőkenteni fogja a buko önkéntesek számát.

— A gazdák és a hadgyakorlatok. Régi jogosult panasza gazdáinknak, hogy a tartalékos katonákat ep akkor hívják be hadgyakorlatra, a mikor mezőgazdasági munkálatok főideje van s a mikor a legnehezebben lehet nekik állni a rendelkezésre álló munkaerőt. A napokban a honvédelmi miniszter leiratot intézett több vidéki gazdasági egyesületekhez azzal a kérdéssel, hogy mikor lehetne a tartalékos katonákat aképen behívni, hogy rendszeres munkájuktól legkevésbé vonassanak el. Ez tehát az első lépés volna az eddigi rendszer megszüntetésére.

*** Dr. Auer-féle izzóhálók teljesen felszerelve leszállított árban Sonnenfeld Lina és fia Istvántéri vas- kereskedésében kaphatók.**

Gondolatok.

Az a nagy, a kit esekélyeségekből itelgetnek el. A nagy embernek nagyobb az arnyeka is.

Nagy önhittség kell ahhoz, mikor az esetleg szenvedett sérelmekert úgy akarunk elégteteit venni, hogy meggyűlöljük az emberiséget.

A melyik embernek nagyobb a büszkesége mint ő, az kisebb önmagánál.

A bosszu nem adhatja vissza azt, a minek elvesztét fájlatja, mert nemtelen indulatok metelyezik meg a visszaszerzés örömet.

A bosszuálló a halálos sebet önmagán ejti, mert elveszti a maga becsülését.

CSARNOK.

A néppárt.

Vidéken jártam, véletlenül jelen voltam egy néppárti gyűlésen, a mit némi habozás-

sal ezennel mégis bevallok. De mert olyan sokat olvaslam már arról, hogy ezek az ultramontan sokadalmak nagyon mutatságosok szoktak lenni, a mulatságos dolgokat keresni pedig ebben a szomorú életben mindannyiunknak természetes kötelessége: talán nem lesz ettől sem rosszabb a hírem, mint a minő különben.

Ebéd után voltunk: a hölgyek rendes szokásuk szerint visszavonultak pihenni; mi természetesen készültünk a kaszinóba, nem éppen dolgozni. A mikor betoppam a szomszéd Miska s ilyen deklamál:

— Csak nem megyünk a kaszinóba, a mikor a nagy erdő mellett néppárti gyűlés van! Kikocsizunk oda, olyant úgy se látunk eddig, ezután meg bizonyosan nem fogunk látni sohasem!

Haboztunk. A esőndes tarokk egyfelül, Zichy Nándor gróf ha nem is leöntve, de legalább »körülteremtözve« tejjássárgájával, másfelül, nagyon nehezé tette a választást. Végre is a ritka gróf győzött a közönséges pagát fölött és kikocsiztunk a néppárti gyűlésbe.

Egy kis emelvény körül meglehetősen tömeg. Az emelvényen áll az aranygyapjas gróf, beesett, csontos, fakó arcával, ősz szakállával, lábban egő szemével olyan képet mutatva, mely egyszerre emlékezteti rá az embert az éhezőre, a rajongóra, a naivra. Előtte állt egy puffóképű pap. Rekedt hangon, de megis ordított, a hogy csak kibírta. Az arca nekivörösödött, torkából csak úgy sipított az érthetetlen beszéd, kezével mindig kapkodott, hol az egre mutogatva, hol a szívet ütögetve, de mindezt olyan közönséges színpadi mozdulatokkal eseketéte, a minőt a legutolsó vidéki színpad közös színfalhasgatóitól láthatunk. De a tótok, a kiből a hallgatóság állott, még ilyent nem láttak és nagyon tetszett nekik.

Ez volt Zelenyák.

Nagyon közönséges egy szónok, de nem közönséges pap. A körülötte hullámzó néptömeg közömbössege, nagyon gyenge eljenzése szinte dühbe hozta. Az arca még vörösebb lett, a mint mindenáron igyekezett egy kis hatást kiesikarui, és most már nemcsak a let kezével hadonázott, de minden kövérebb mondásnál még toppantott is egyet a lábával. És elkezdte kiabálni:

— Azt kívánjuk, hogy nektek jobb módok legyen, hogy ti erősebbek legyetek!

Ez nem volt rossz ötlet, tetszett is.

— És egyetlen óhajításunk, ezért dolgozunk, hogy ejen a baza!

Hát lehet erre nem eljenzem? Eljenzetek is, bár nem túlságos harmával.

— És azt mondjuk, hogy eljen a nép! Eljen a nép!

Persze »eljen! eljen!« rivalta rá a nép: hogyne rivalta volna, különösen minthogy ez a pár szó nemcsak kellemesen, de úgy is hangzott, mintha befejezés lett volna. Ennek pedig láthatólag még jobban örültek. Csak hogy most már Zelenyák, az ügyes népszónok, ha már egyszer látta, hogy tud ez a nép eljenzeni is, nem hagyta el többé. Most a végével tért vissza a néppártra és nem fejtette, csak hatalmasan kongó frazisaikat kiabálta bele a tömegbe.

Micsoda isteni hivatása van a néppártnak! Micsoda fontos dolgot művel a nép, ha őtet pártolja, mert te nagy vagy, ő nép, téged ov az isten (és mi vagyunk az ő egyedül hivatott bérői), ezért meg egyszer, aztán megint egyszer, és végül meg legvégül újból kiáltuk egyszer, hogy eljen a haza, eljen a nép! — eljen a haza, eljen a nép! A haza meg a nép, a nép meg a haza!

Hogy erre folyton eljenzetek, mindig jobban eljenzetek, az nagyon természetes. Hiszen a magyarság, meg ha tót is, valóságos szenvedélyvel éljenz. Emlékszem rá, a mikor egy magyar társasággal jártuk az Adriát, roppantul megéljenzettük a szakácsot, a mikor azt jelentette, hogy ma maccaroni lesz ebédre, hasonlóképp megéljenzettük, a mikor azt mondta, hogy ma nem lesz maccaroni. A midőn megállítottuk Leokádia szigetét, arra is harsogtuk, hogy eljen, a midőn észrevettük, hogy hajónk mellett kedélyes buta delfinek bukkannak ki a vízből és ugrálnak be a tengerbe, megéljenzettük mi még a delfint is.

Hogyne eljenzetek volna meg a hazát meg a népet?

Az emelvényen ott volt Zichy Nándor gróf is. A nép, a mint mondták, mert én már későn érkeztem, roppant áhitattal hallgatta és egy szavát sem értette meg. Közben ugyan fűtültek is, abczugoltak is, azt kiabálták: »Le a muszkavezetővel!« de azt az öreg gróf túrta, szenvedte mint egy mártír. Neha a tanuk szerint, szétnegett, mikor röpül fejeje a záp vagy záptalan tojás, mert azt, úgy látszik, az ő vértanúsága már megkövetelte. Egész magaviselete oly benyomást tett rám, mint egy rajongó dervisé, önfeláldozó fakiré, aki képes saját testét megsabdálni éles karddal, csak hogy igazán és méltóképen szenvedjen a hitért? nem, a papokért. Különösen akkor látszott szenvedőnek és önfeláldozónak, a midőn Zelenyák bevezette beszédét és gratulált Zichynek. Nyilván czímért ezt a torurát kiáltotta. Zichy meg mosolygott is hozzá.

S körül e tömeg. — minő lömeg! Vagy ötven választó, mintegy háromszáz siheder, egy csomó asszony és gyermek és vagy husz pap, a kik folyton ágáltak, jöttek, mentek, rendeztek, vezették az eljenző, kalaplobogtató kórust, szóval dolgoztak verítkeztek nagyon.

Az akol és a pásztor hasonlata soha még egy érvényesülni nem látszott, mint ezen a gyűlésen. Az akolbeliek úgy engedelmessétek, úgy hagyták magukat lökdödni és taszítgálni, hogy azt megható volt látni. Roppant hatalom az a papoké, nem csoda, hogy olyan sokan néznek a körükre: miképen gazdálkodnak azzal a hatalommal?

Egyik szomszédos faluban a pap nagyon kapacitálta az ő híveit, hogy elmenjenek a néppárti gyűlésre. S miután bajszalpontossággal megmagyarázta nekik, hogy mi a kötelességük, kivált közülök a legokosabb és a vallásosságban a legbuzgóbb s így szólt:

— Hat jól van, főtisztelendő ur, elmegyünk. De azt gondolom, hogy egy fuvarért csak nem lesz sok három forint?

Hogy aztán miben alkudtak meg, azt nem tudom. De hogy a jámbor hívek az ő papjuktól nem sokat kaptak így »vissza«, azt egész határozottan merem állítani (Legkevésbé voltak különben a könyvelői falvak közül abból, amelynek papja váltóra temet. A derek »főtisztelendő« ugyanis olyan humanus ember, hogy az ő szerette felebarátjától, a kit éppen halálos csapás ért a családjában, nem követeli a temetés árát készpénzben, mert hisz a szegénynek amugy is sok költsége lehet doktorra, patikára; de megelégszik egy egyszerű kis váltóval is. Ez olyan megindítóan humanus eljárás, hogy szinte sirna az olvasó, ha meghatótt kívánna lenni.)

A kik kíváncsiságból, kaszinó helyett mentek a gyűlésbe, azok őszinte szánalommal hallgatták a következő szónokot, a kinek gondolom Macsovszky a neve.

Ez már tótul beszélt, a benszülöttek szerint szépirodalmi tót nyelven. Nagyon nyugodt egy szónok, okos, raffiniált és hidegsége mellett is gyűlöletesen ádáz. A mikor megkezdte a beszédjét, többen azt kiabálták:

— Magyarul! Magyarul!

— Minek beszillje magyarul?! — felelt rá egy kövér tót papocska dühösen.

— Mert így nem értjük meg, — szóltak a magyarok.

— Nem isz kell azt érteni, — mondá a kis beretvált gömbölyűség — hanem hinyi muszáj!

Persze, ez az igazi elv, erre kell törekedni minden áron, és ezt sok helyütt el is érik.

De ezalatt a tót szónok belement a beszédjébe és mondá a többi között a következőket:

— Ti dolgoztok, ti nép, az urak meg nem, ti kidüllök a fáradságtól, amazok meg csak a hasukat hizlalják...

— Éppen mint a főtisztelendő ur! — mondá a kövér papocskának a magyar hallgatók egyike.

A kis tót pap azonban erre a szóra úgy elpárolgott, — nem csoda, nagy volt a meleg — hogy híret sem lehetett többé hallani.

Mi többiek meg csak néztünk Zichy Nándort, hogy mit mond ő erre a beszédre, erre az igazi »néppárti« nyilatkozatra, a melynek mérgezett éle nemcsak az urak, de különösen a magyar urak ellen irányul? De ő nem szólt semmit. Ő feláldozza magát az ő hitéért és feláldozza talán még azt a »darab földet« is,

a melynek amugy, egészen véletlenül éppen »haza« a neve. De nagyon felszett ám ez a tót népnek és eljeneztek. »praudáztak« (ugy van!) most minden szinpadí hatások igénybevétele nélkül is. Nem hit dolga a néppárt terjedése, hanem a pánszlávizmusé, az roppantul megnő alatta és Zichy Nándor gróf ur mindent elkövetett imígyen, a mivel az ő földöntúli üdvösséget megszoríthatja s az a fő.

Látszott valami rettenetes ennek a szerenestlen grófnak az arcán; mintha az rítt volna le beesett vonásairól, hogy őt annyira megrenlotta a vakbuzgóság, hogy mar a hazáját nem képes eléggé szeretni. A »föltételes hazafi« — az megmaradt benne a közepkorból. Lonovics érsek, a ki a katolikusnak, koldusnak és németnek kívánta Magyarországot, az ő elátkozott szelleme látszott lebegni a gyülekezet fölött és az igazán Zichy grófból sugárzott szerteséjjel. A többi, holmi apró Zelenyákok és ebadta Macsovszyak meg sem mernének mukanni, ha a hata mögött nem ülné az aranygyapjas főnemes és magyar törvényhozó.

Hanem azért volt tojás is. A derek jámbor tótok ugy hallották, — mert alig hihető, hogy olvasták volna — hogy néppárti gyűlés tojás törés nélkül meglem történhetik. Hát vittek magukkal egy csomó tojást és egy fűtyülőt. Ők is fűtyöltek, ők is eljeneztek és a tojást egymáshoz vagdoszták. Szoval mindenkép nagyon jól mulattak, mert hiszen olyan rendkívüli fiatalok mégis annyira szeretik a vidámságot. Az öregje meg hallgatta a pánszláv szonókokat a magyar urakról, akik az ő zsirjokkal táplálkoznak és abból eresztenek maguknak potrohót.

Zichy Nándor pedig türte és türí, hogy mindez az ő nevében, az ő jelenlétében, az ő hazafiságának a védelme alatt történik meg és bánt a levegőbe, oda, a hol körül az egboltozat és vijjognak a költőzködesre készülő fecskék. Ha őt ismeri vala, vajjon nem róla írja meg Echegarey híres darabját »Órült vagy szent?«

NYILTTÉR.*

Nyilatkozat.

Az »Ujpesti Közlöny« legutóbbi számában »Az ujpesti szabottelví-párt kortesei pongyolában« czim alatt egy förmedvényt tar olvasói elé, mely förmedvényben személyemmel is foglalkozik és pedig azt hozza föl ellenem, hogy hamis tanuzás miatt a budapesti kir. törvényszek vad alá helyezett.

A fentemlített förmedvény írója azon kezdí, hogy »a szabadelví-pártiak az elferdített igazság érdekében nagy garral ütík a mellüket, de a harsona szerepét oly egyénekre bízzák, kiknek a bírosággal gyült meg a bajuk« — tehát a cikknek *deliriumban szenvedő* írója szerint, a kinek ügyes-bajos dolga akad, vagy a ki ellen bíroság előtt magánfel által jogos vagy jogtalan panasz emeltetik, nem is lehet tisztességes ember.

Ezek után azt kerdem a nevezett förmedvény írójától, hova sorozza ezen az alapon Medveczky József és társai urakat, kik ellen a választási lajstrom összeíró bizottsága a büntetőtörvénykönyv 227. és 260. §§-aiba ütöközó rágalmazás és hamis vadaskodás miatt bünfenyító feljelentést tett.

Egyébként kijelentem, hogy a jelzett för-

medvény szerzője ki becsületemben gázolni megkísérté, hitvány rágalmazó, annyival is inkább, mert az egész csak koholmány.

Ujpest, 1896 szept. 25.

Büchler Mór.

* E rovat alatt közöltteket nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztői üzenetek.

Ujpesti Merkur. Megfelelő díjazás mellett az ismertetést hozzuk.

P. P. Ép oly légből kapott, mint az Asztalos-féle *Terno*.

S-d A. Nem tartozunk egy kategóriába. Bennünket nem lehet holmi *potya-racsorával* lekötélezni.

A. J. Határozottan bünfenyító eljárást von maga után.

Eladó telkek.

Az »Ujpesti kereskedelmi és iparbank« tulajdonát képező

Földessy-féle telkek

szabad kézből eladók.

A venni szándékozók ez ügyben bővebb értesítést nyerhetnek minden héten *szerdán délután 3-5 óra* közt a bank helyiségében Ujpest, Árpád ut 3. szám.

A közelyő iskolaidény alkalmából

van szerenesém a nagyérdemü közönséget értesíteni, hogy:

iskolakönyvek- és iskolatáskák,

valamint mindennemü

író-, rajz- és festőszerek

kifogástalan minőségben és feltünő olcsó árakban csakis nálam kaphatók

Schön Bernát,

könyvkereskedő-, papír- és nyomtatványszállító Árpád ut 15., főközlet Károly- és templom-utca sarkán.